

**Offentlig upphandling och Lissabonfördraget
bakgrundsinformation om hur sociala kriterier kan integreras i offentlig upphandling**

Europeiska federationen för offentliganställdas förbund

<http://www.epsu.org>

Europeiska federationen för offentliganställdas förbund (EPSU) omfattar 8 miljoner offentliganställda från över 250 fackliga organisationer. EPSU organiserar arbetstagare inom energi, vatten och avfallsbranscherna, sjukvårds- och sociala tjänster, samt lokala och statsförvaltningar. EPSU tillhör EFS och är Internationalen för Stats- och Kommunalanställdas (ISKA) regionala organisation. EPSU anser att offentlig upphandling bör bidra till att implementera en "social marknadsekonomi" i linje med Lissabonfördraget¹ samt trygga hållbara framsteg för hela samhället.

Sammanfattning

1. Medlemsstater har under en lång period integrerat sociala kriterier i upphandling. Avsaknad av ett positivt ramverk inom EU för social upphandling undergräver detta. Offentliga myndigheter får integrera sociala hänsyn, men detta uppmuntras inte aktivt.
2. EU har å andra sidan sedan 2004 stött grön upphandling genom att använda mål och andra åtgärder.
3. EU:s fördrag manar nu till en "social marknadsekonomi". Det innebär att "social" upphandling kan komma ikapp. "Bästa värde" innebär inte det billigaste. Arbetets kvalitet går hand i hand med kvalitet på varor och tjänster. Lissabonfördraget stärker ramen för social upphandling och lokalt beslutsfattande.
4. Bland viktiga sociala (eller samhällseliga) hänsyn vid offentlig upphandling ingår:
 - ✓ *Jämställdhet:* Europeiska kommissionen uppmanar i sitt meddelande "Utjämna löneskillnaderna mellan kvinnor och män" "de nationella förvaltningarna att göra allt för att utjämna löneskillnaderna inom den egna organisationen och att verka för jämställda löner hos sina leverantörer vid offentlig".
 - ✓ *Social sammanhållning:* EU:s sociala sammanhållningsprogram uppmanar offentliga myndigheter att skapa ett "ramverk" för att integrera utsatta grupper på arbetsmarknaden. Förslaget till avtal mellan de branschövergripande parterna på arbetsmarknaden om "Inclusive labour markets (Inbegripande arbetsmarknader)" pekar också på behovet av politiska incitament.
 - ✓ *Rättvisa löner:* Kommissionens yttrande om rättvisa löner fastslog att all sysselsättning ska avlönas rättvist. Tillsammans med de 10 "dimensionerna" på arbetskvalitet, och ILOs begrepp om "anständigt arbete" (som tillägger social trygghet) erbjuder de en gemensamt ram för förbättrad sysselsättningskvalitet.
 - ✓ *Kollektivavtal:* Antalet arbetstagare som omfattas av kollektivavtal minskar för närvarande och detta måste vändas.

¹ Lissabonfördraget fastställer att EU bör "byggas på en social marknadsekonomi med hög konkurrenskraft" (artikel 3.3). Genom att anta detta fördrag har EU visat sitt programmatiska engagemang för en social marknadsekonomi som sin "önskvärda europeiska sociala modell".

- ✓ Medel och mål hör samman. Offentlig upphandling borde bidra till en strategi att förbättra täckningen av kollektivavtal och medlemsstater bör uppmuntras att ratificera ILOs konvention 94 om arbetsklausuler i offentliga avtal. Det kräver att man löser motsägelsen med europadomstolens beslut i Ruffertmålet.
 - ✓ *Transparens*: Offentliga avtal bör bli föremål för högsta standard på offentlig kontroll. Innehållet i avtalen ska inte hemlighållas med hänvisning till "kommersiell känslighet".
5. EU bör aktivt stödja medlemsstater att integrera sociala kriterier i offentlig upphandling, bl.a. genom att stärka upphandlingsdirektiven, med utgångspunkt från de kriterier som EU och ILO utarbetat beträffande anständigt arbete och arbete av hög kvalitet.
 6. Upphandling är ett sätt - men inte det enda - att erbjuda offentliga tjänster. EU förhåller sig inte neutralt vad gäller val av tjänsteutförande. Detta illustreras av det senaste meddelandet från Europeiska kommissionen om offentliga-privata partnerskap. Här tolkas det relativt låga antalet OPP som bevis att det ligger regler och andra hinder i vägen för dem, snarare än som ett tecken på lokala och nationella val, eller deras begränsningar.
 7. EU bör stödja medlemsstater att förbättra kvaliteten på offentliga tjänster och inrikta sig på önskvärda mål och resultat i stället för förfaranden.
 8. Protokollet om tjänster av allmänt intresse som bifogats till Lissabonfördraget efterfrågar "*en hög nivå av kvalitet, säkerhet och överkomlighet, likabehandling samt främjande av allmän tillgång och användarnas rättigheter.*" Alla EU initiativ bör "riktmärkas" mot de nya reglerna i fördraget.
 9. Fackliga organisationer och arbetsmarknadens parter bör i linje med kommissionens normer för konsekvensbedömning informeras och rådfrågas om utvecklingen av upphandlingspolitik, också genom Europeiska kommissionens rådgivande kommitté om offentlig upphandling.